

Od lístkových katalógov prešli k počítačom

Kedysi boli „panskými huncúctvami“ intelektuálne založených mužov, neskôr sa knižnice stali súčasťou propagandy a dnes sú pre všetkých.

LEVICE. V tomto roku si Tekovská knižnica pripomína 90. výročie vzniku prvej slovenskej knižnice a zároveň oslavuje 65. výročie sprístupnenia a otvorenia Okresnej ľudovej knižnice, ktoré sa uskutočnilo 2. marca 1952.

„Oficiálne oslavy pripravujeme na mesiac máj a jún a naozaj pevne dúfam, že konečne už po prestávaní oddelenia beletrie,“ hovorí Jana Holubcová, riaditeľka Tekovskej knižnice v Leviciach.

Pri tejto príležitosti predstavila Pamätnicu, plnofarebnú textovo-obrazovú publikáciu, ktorá mapuje 65-ročnú históriu knižnice od otvorenia a sprístupnenia až po jej súčasnosť.

Kde sa vzali?

Podľa slov riaditeľky prvé knižnice vznikali v 19. storočí ako „panské huncúctva“ popri spoloch, kluboch, kasinách a väčšinou ako prestížne spolky viac-menej intelektuálne založených mužov. Ženy do nich nemali prístup.

„Po vojne a po roku 1950 sa začali vnímať ako nástroj na ovládnutie ľudí. Pri závodoch a družstvách vznikali čitateľské krúžky s rôznymi budovateľskými názvami, ale s rovnakým zameraním – priblížiť v tom čase klasickú a vážnu literatúru obyčajným ľuďom,“ pokračuje.

Postupom času sa knižnice

Interiér maďarskej knižnice z roku 1935.

FOTO: Archív (TK)

Čítareň z povojnového obdobia.

začali čoraz viac stávať oázami nielen pre mužov, ale aj pre ženy a deti. „V dnešnej dobe sú naozaj pre všetkých: od najmenších škôlkarov až po seniorov, od zdravých po znevýhodnených,“ hovorí už o súčasnosti.

Zmenila sa aj ich organizácia – to, čo mali kedysi knižnice vo svojich lístkových katalógoch, majú dnes v počítači. „Množstvo informácií a dát si dnes čitatelia vedia vyhľadať v teple svojho domova. Pri tom si vedia z domu požiadať o nie-

ktoré služby, napr. objednať knihu, alebo predžiť výpožičku. Knižnica im prostredníctvom SMS zašle upozornenie, že sa oneskorili svrátaním kníh, alebo ich prostredníctvom e-mailu pozve na podujatie,“ opisuje vymoženosti modernej doby v praxi.

Beletria stále v provizóriu

Na otázku, čo by regionálna knižnica potrebovala, riaditeľka reaguje: „Hlavne pokoj na svoju prácu a ten často stráca riešením problémov, ktoré s jej

činnosťou vôbec nesúvisia.“

Naráža pritom na oddelenie beletrie, ktoré je stále v náhradných priestoroch.

Tekovská knižnica má od roku 2003 zriaďovateľa Nitriansky samosprávny kraj a od roku 2005 funguje ako rozpočtová organizácia NSK. V roku 2014 sa jej podarilo od NSK získať finančné prostriedky na rekonštrukciu budovy oddelenia beletrie na Holubovej ulici, ktorá prešla pod majetok VÚC a knižnica je jej správcou. Oddelenie vystaňovalo v lete 2014 do provizórnych priestorov pôvodne na päť mesiacov. Funguje tam ale dodnes.

„Ja len dúfam, že najneskôr do leta tohto roka sa oddelenie bude môcť presťahovať späť síce do pôvodných, ale zrekonštruovaných a vymožených priestorov s novým vybavením a zariadením. Napriek tomu mám stále sen, ktorý som vyslovila pred takmer sedemástimi rokmi o účelovej budove – novostavbe knižnice,“ doplnila Jana Holubcová.

Najstaršie časopisy majú vyše 60 rokov

Napriek čiastočne provizórny priestorom prišlo vlni do Tekovskej knižnice 58-tisíc návštevníkov a poskytli im viac ako 181-tisíc výpožičiek. Knižnica má 4209 čitateľov, z toho 1931 detí. Vo fonde eviduje 102-tisíc kníh a iných dokumentov.

Čitatelia a návštevníci si môžu prelistovať a prečítať 83 novin a časopisov. „Najstaršie viazané ročníky novin sú Smelšie vpred. Okresné roľnícke noviny z roku 1955, Hlas roľníka z roku 1958 a Kotlár

z roku 1959,“ približuje.

Z mladších potom Nový život z roku 1960, Južné Pohronie z roku 1966, Pohronie z roku 1968 či Textilkár z roku 1978.

Ďalšou aktivitou knižnice je organizovanie podujatí, ktorých sa na jej pôde vlni uskutočnilo 566 a zúčastnilo sa ich cez 12-tisíc účastníkov. Pracovníci knižnice vypracovali aj 116 rešerš a poskytli 11 272 bibliografických a faktografických informácií, 1391 konzultácií a 1465 elektronických a digitálno-referenčných služieb.

„Verejnost má vo všetkých oddeleniach k dispozícii internet na 10 počítačoch, v hudobnom kabínete aj internet pre nevidiacich a slabozrakých a tiež lupu. V odbornom oddelení je wifi pripojenie,“ doplnila.

Podujatia

Tekovská knižnica v Leviciach sa každoročne zapája do medzinárodných projektov Noc s Andersenom, Týždeň mozgu a národných projektov Deň lu-

dovej rozprávky, Čítajme si, Čítajme deťom, Les ukrytý v knihe, Celé Slovensko číta deťom, Nehejtuj.sk a Ovce.sk.

Pripravuje aj spoločné projekty s mestom a jeho organizáciami. „Máme aj vlastný projekt Mytológia v hudbe, hudba v mytológii a v tomto roku vyhodnotíme najstarší projekt na Slovensku, už 25. ročník medzitriednej súťaže detí Čítam, čítaš, čítame. Naša knižnica je prvou knižnicou na Slovensku s vyskolenou trénerkou pamäti, ktorá každý rok pripravuje Tréningy pamäti,“ vymenúva riaditeľka najznámejšie podujatia.

Najbližšie, od 13. do 19. marca, pripravuje Týždeň slovenských knižníc 2017. Počas neho sa na jej pôde uskutočnia stretnutia s autormi, pripravuje Mytológiu Japonska, Ľudovú mágiu a etnomedicínu – stretnutie s poprednou slovenskou etnologičkou Katarínou Nádashkou a pozýva aj na Ochutnávku šťastia – Liečivú silu prírody. JANA NÉMETHOVÁ

Z HISTÓRIE KNIŽNICE

Na národnostne zmiešanom území mesta Levice vznikali základy knižnice v čitateľských spoloch. Podľa dostupných prameňov existovala už v roku 1859 knižnica Jednoty kasína, ktorá bola prvou maďarskou knižnicou a knihy požičiavala výlučne členom a návštevníkom kasína. V meste postupne vznikali aj ďalšie knižnice – Knižnica čitateľského spolku remeselníkov, Knižnica Katolíckeho kruhu, či súkromná Výpožičná knižnica Dobrovic-

kého. O niečo neskôr sa objavujú zmienky o existencii Mestskej maďarskej verejnej knižnice. Až z roku 1927 však existujú doložené pramene, potvrdzujúce existenciu prvej slovenskej verejnej knižnice na území mesta Levice. Dňom 1. septembra 1951 bola zriadená Okresná ľudová knižnica, ktorá vznikla zlúčením slovenskej a maďarskej mestskej knižnice. Otvorená bola po doriešení administratívnych náležitostí, 2. marca 1952. (TK)